

Folosește-ți simțurile

Mirosul de mango mă copleșea; fie că fructele erau proaspete, vechi sau uscate, le simțeam aroma. Cu un coș gol, imens, pe braț, o urmam pe mama care se oprea aproape la fiecare tarabă din uriașa piață de mango. Trebuia să încerce fructele într-un anume fel; să fie acrișoare și din acelea care nu se îndulcesc atunci când se coc. Pentru murături, trebuia ales un anume soi de mango. E important să-ți folosești simțurile ca să alegi fructele bune. Gustai unul și astfel îți dădeai seama ce gust aveau toate celelalte fructe provenite din același copac.

— Nu, nu, spunea mama și dădea din cap spre bărbatul din fața ei, îmbrăcat în *dhoti* și *kurta* albe.

Acesta avea pielea tăbăcită în jurul gurii și riduri adânci în jurul ochilor. Chipul lui era ca o carte deschisă din care puteai citi la nesfârșit povești de viață, despre greutățile prin care trecea, despre zilele lungi în care-și vindea, fără oprire, produsele, fie mango, fie altceva, în funcție de sezon.

Mesteca frunze de betel pe care le scuipa la intervale regulate în spațiul dintre taraba lui și cea de alături.

— *Amma*, spuse el în cele din urmă, lingându-și buzele cu limba înroșită de la frunzele de betel, e numai 10 rupii kilogramul, *enh*, îți place sau nu.

Mama ridică din umeri.

— În Abids pot să le iau cu 7 rupii.

Bărbatul zâmbea neîncrezător.

— Aici e Monda Market, *Amma*. E cel mai mic preț de oriunde. Și toate fructele astea, *enh*, au același gust, arată el spre coșurile de cocos pline peste poate cu sute de fructe.

Sigur era o capcană, dar n-am zis nimic, căci nu voiam să mă bag în discuția asta. Stăteam tăcută lângă mama, așteptând răbdătoare ca târguiala să se încheie. Purtam un *salwar kameez roz-deschis*. Se murdărise și transpirasem ca și când nu mai avusesem niciodată parte de o vară indiană. Dar avusesem parte de veri indiene, iar acum, după șapte ani, mi-era greu să mă reacomodez cu propria mea țară natală.

Mi-am dat la o parte de pe frunte șuvițele umede și-am încercat să mi le strecor în legătura cu care-mi strânsesem părul într-o coadă scurtă de cal. Cu câțiva ani în urmă, îmi tunsesem părul până la umăr. Mama se îngrozise când i-am trimis fotografii și mi-a jelit părul lung până la brâu ca pe dușii de pe lume.

— Ai plecat în America și vrei să arăți la fel ca fetele alea creștine. De ce? Ce e rău în credința noastră? Nu sunt mai frumoase fetele cu părul lung, dat cu ulei și cu flori prinse în plete? Nici când erai aici nu-ți plăcea să-ți împletesc frumoasa *mallipulu*, iasomia proaspătă. Mereu ai vrut să arăți ca... aiuritele-alea cu părul scurt, mi se plânsese ea la telefon, înainte să-i dea receptorul tatei.

Aș fi preferat să port o pereche de pantaloni scurți, ca să suport căldura toridă, dar mama sărise ca arsă numai auzind ideea.

— Cu pantaloni scurți în Monda Market? Ce ești tu, exhibiționistă? Nu facem așa ceva pe-aici.

Venisem deja de trei zile, iar expresia asta mi se servise de multe ori. „Noi nu facem așa ceva pe-aici.” De parcă eu n-aș fi știut ce facem și ce nu facem noi. În fond, și *eu* eram „noi”.

Mama luă un mango și-i ceru vânzătorului să-i taie o felie. Mi-o întinse.

— Poftim, gustă, mă îndemnă poruncitor, în timp ce eu priveam îngrozită spre felia de fruct crud pe care mi-o îndesa sub nas.

Nu era în toate mințile? Doar nu se aștepta s-o mănânc!

— Ia! îmi ordonă din nou, împingând fructul și mai aproape de gura mea, în timp ce mirosul puternic și sucul de mango mă copleșeau.

Toate amintirile asociate mirosului aceuia special mă învăluiră ca un șuvoi de apă care se prelinge blând peste stâncile umede.

Îmi aminteam cum furam mango din copacul vecinului și cum savuram totul cu satisfacția hoțului care a dat o lovitură impecabilă. Îmi aminteam cum mă furișam noaptea în bucătărie ca să mănânc fructele pe care Ma le păstra pentru cine știe ce. Îmi aminteam cum stăteam cu Nate și mâncam mango crud cu sare și boia, cu buzele umflate și cu limba pișcându-ne până la lacrimi de usturime. Iar acum nici nu-mi trecea prin cap să aș putea pune gura pe bucata aceea alb-verzuie de fruct. Nu din cauza gustului, ci din cauză că nu era deloc igienic; și brusc, tot ce mi se spusese vreodată despre riscurile la care te expui în India se adevărea.

Prietenii mei indieni care vizitaseră India după ce se stabiliseră în Statele Unite ale Americii îmi ziceau:

— Totul ți se va părea mult mai murdar decât înainte.

Nu-mi imaginasem niciodată că aș fi atât de americanizată încât să nu pot gusta din fructul de mango care stătuse în coșul unui om, după ce acesta pusese mâna...

Am scuturat dezgustată din cap când bărbatul din fața mea s-a scărpinat în cap, apoi, cu aceeași mână, și-a scobit un rest de mâncare dintre dinții galbeni, în timp ce aștepta să ne dăm verdictul asupra fructelor lui de mango.

Mama oftă profund, apoi duse ea însăși la gură bucata de fruct. Puteam să-i citesc entuziasmul în privire. Din grămada nesfârșită de mango pe care le gustase toată dimineața, asta era exact fructul de care avea nevoie pentru murăturile ei. Dar nu avea de gând să-l lase pe vânzător să-și dea seama. Avea o strategie bine pusă la punct.

— Sunt bunicile, decretă ea fără pic de entuziasm.

— Bunicile, *enb?* se încruntă omul plesnindu-se cu palma peste coapsă a dezaprobare. *Amma*, sunt cele mai bune mango *pachadi* din tot Monda Market. Și, mai adăugă el după o scurtă pauză zâmbind spre mine, ți le dau cu numai 9 rupii, *enb*.

Ma dădu neglijent din mână, iar imaginea mamei care se târguia mereu pentru te miri ce mă izbi ca un val. Cel mai urât dintre episoade era cel petrecut pe vremea când eram în vacanță, la Kullu Manali, în Himachal Pradesh. Era un loc de vacanță din Himalaya extrem de popular, înainte ca problema Kashmirului să se transforme într-o cauză a tensiunilor cu Pakistanul. Într-un bazar din Manali, mama încerca să cumpere un șal; nu era un șal oarecare, ci era unul de lână foarte la modă și foarte căutat, cu fețele de culori diferite. Acesta era albastru cu negru, iar mama se tocmea cum n-o mai făcuse niciodată în viața ei.

Negocierea se oprise la diferență de o rupie. Omul cerea 50, iar mama nu-i dădea decât 49. S-au ciondănit preț de vreo zece minute, după care ea a ieșit pur și simplu din magazin. Aveam vreo treisprezece ani și eram supărată că tocmai pierdusem jumătate de oră într-un magazin, târguindu-se pentru ceva ce nici nu cumpărase. Nu-mi trecea prin cap că era tehnica ei de negociere să iasă din magazin pentru ca omul să o cheme înapoi, șocat că pune atâta preț pe o singură rupie.

În timp ce mă trăgea de mână afară din magazinul cu șaluri, începusem să urlu:

— E doar o rupie, Ma, de ce trebuie să fii așa o *kanjoos?*

Imediat ce scăpasem cuvântul, înțelesesem că făcusem o greșală. Mama m-a plesnit direct peste față, în mijlocul pieței, și m-a târât după ea, urlând ca din gură de șarpe, direct în hotelul unde locuiam.

Nu mă iertase niciodată nici pentru că făcusem să aflu toată piața că se târguise pentru o rupie, dar nici pentru că pierduse șalul acela albastru cu negru extrem de la modă și de căutat. Se alesese praful de vacanța noastră după episodul ăsta, căci mama nu uita în nici o zi să-mi amintească faptul că nu era *kanjoos*, nici vreo zgârcită, ci doar încerca să economisească bani pentru viitorul nostru, al meu și al lui Nate. Iar când îi precisasem că șalul îl cumpăra pentru ea, nu pentru noi, mă mai fericise cu o palmă sonoră peste față. Am rămas îmbufnată pentru tot restul vacanței, ba chiar și încă vreo două săptămâni după ce ne-am întors acasă, în Hyderabad.

Grație unor astfel de amintiri, nu-mi plăcuse niciodată să mă târguiesc și n-aveam s-o fac pentru tot restul vieții. Era o ușurare pentru mine faptul că în Statele Unite nu trebuia să fac așa ceva când ieșeam să-mi cumpăr alimente sau haine. Totul avea o etichetă și un preț fix. Nici chiar atunci când îmi cumpărasem mașina nu încercasem să mă târguiesc